

ویژگی‌های مدیران

معیارشناسی انتخاب مدیران با تاکید بر رویکرد اسلامی

مصطفی مؤمنی

مؤمنی، مصطفی
ویژگی‌های مدیران؛ معیارشناسی انتخاب مدیران با تأکید بر رویکرد
اسلامی / مصطفی مؤمنی
تهران؛ عرش پژوه، ۱۳۸۷
شابک: ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۲۸۴۴-۰۰۰-۵

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا
۱- مدیران - اخلاق حرفه‌ای ۲- مدیریت (اسلام)

رده بندی کنگره ۱۳۸۷ ۹/م ۲۵۴/۹ BP
رده بندی دیویی ۲۹۷/۶۵۸
کتابخانه ملی ۱۲۶۸۹۰۵

- ۹ پیش‌گفتار
- ۱۳ ویژگی‌های مدیران
- ۱۷ الف) ویژگی‌های بنیادی
- ۲۱ ۱- ایمان
- ۲۵ ۲- انگیزه
- ۲۶ الف) بعد درونی
- ۲۷ ب) بعد بیرونی
- ۲۹ ۳- بینش
- ۳۰ الف) دور اندیشی
- ۳۲ ب) جامع‌نگری
- ۳۴ ۴- اعتماد به نفس
- ۳۶ ۵- توکل

ویژگی‌های مدیران

معیارشناسی انتخاب مدیران با تأکید بر رویکرد اسلامی

مؤلف: مصطفی مؤمنی
ناشر: عرش پژوه
چاپخانه: زلال کوثر
نوبت چاپ: اول ۱۳۸۷
شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه
قیمت: ۳۲۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۸۴۴-۰۰۰-۵

مراکز پخش:
* تهران، خیابان فلسطین شمالی، نیش زرتشت، پلاک ۱۲۲، واحد ۱۶، مؤسسه فرهنگی و هنری عرش پژوه
تلفن: ۸۸۹۷۳۰۱۰
* تهران، خیابان یزدان‌شناس، خیابان نصرت، پلاک ۱۲۳
تلفن: ۰۹۳۵۵۰۱۴۱۸۳، ۰۶۶۹۰۵۷۶۲
www.IslamicManager.ir

ب) ویژگی‌های فردی ۳۹

- ۱- هدف‌مداری ۴۲
- الف) آگاهی از اهداف ۴۳
- ب) تمرکز بر اهداف ۴۴
- ج) اجتناب از تردید ۴۴
- د) نهادینه کردن اهداف ۴۵
- ۲- سعه صدر ۴۷
- ۳- دانش محوری ۵۱
- الف) دانش راهبری ۵۱
- ب) دانش فنی ۵۲
- ج) گزارش‌گیری ۵۴
- ۴- تلاش دائمی ۵۶
- ۵- ساده زیستی ۵۸
- ۶- توان جسمی ۶۳
- ۷- ارزیابی خود ۶۶
- ۸- خلاقیت و نوآوری ۶۸

ج) ویژگی‌های سازمانی ۷۳

- ۱- پیشگامی ۷۶
- ۲- قاطعیت ۷۹
- ۳- نظارت ۸۳
- الف) نظارت مستقیم ۸۵
- ب) نظارت مأموران ۸۶
- ج) نظارت عمومی ۸۷
- ۴- مشارکت ۸۹
- الف) مشورت ۹۰
- ب) تعاون ۹۲
- ۵- شناخت تهدیدها و موانع ۹۴
- ۶- بهره‌گیری از فرصت‌ها و منابع ۹۷

۷- تشویق و تنبیه ۱۰۱

- الف) تشویق و تنبیه شفاهی ۱۰۲
- ب) تشویق و تنبیه مالی ۱۰۳
- ج) تشویق و تنبیه اجتماعی ۱۰۴

آسیب‌شناسی مدیریت اسلامی ۱۰۷

- ۱- اسراف ۱۱۰
- ۲- تکبر و غرور ۱۱۳
- ۳- ترس ۱۱۶
- ۴- شتابزدگی ۱۱۹
- ۵- ثروت اندوزی ۱۲۳
- ۶- مشورت با ناهلان ۱۲۶
- ۷- رابطه‌مداری ۱۲۸
- ۸- تحکم ۱۳۲
- ۹- ناهماهنگی و بی‌نظمی ۱۳۵
- ۱۰- رشوه و ارتشاء ۱۳۷
- ۱۱- سوء استفاده از مقام ۱۴۰
- ۱۲- شایعه و سوءظن ۱۴۳
- ۱۳- بی‌تفاوتی نسبت به عملکرد کارکنان ۱۴۵

ارزیابی مدیران ۱۴۷

- اولویت‌بندی انتخاب مدیران ۱۵۰
- تحلیل پرسشنامه ۱۵۲
- نمونه (جهت درک بهتر روش تحلیل) ۱۵۴

منابع و مآخذ ۱۵۹

پیش گفتار

مدیریت یعنی تدبیر، نظام بخشی و هدایت انسانها، فرایندها و اقدامات برای رسیدن به اهداف از پیش تعیین شده و مدیر کسی است که در مرجع تصمیم گیری و اداره امور قرار می گیرد.^۱

جایگاه مدیریت تا آن اندازه حساس و قابل توجه است که لغزش و خطای در آن موجب صرف هزینه های گزاف و گاه جبران ناپذیر است و این مهم باعث می گردد تا برای انتخاب فردی که در آن جایگاه قرار می گیرد، ویژگی ها و معیارهایی در نظر گرفته شود.

در حوزه علوم مدیریتی، اگر چه به مباحثی همچون رهبری و بیان ویژگی های رهبران، به تفصیل پرداخته شده است اما هنوز هم مباحث مدون و معیارهای منسجمی برای انتخاب و انتصاب

۱. الوانی، ۱۳۸۶، ص ۱۱.

مدیران وجود ندارد، که البته ممکن است به دلیل اقتضایی پنداشتن آن باشد.

در رویکرد اسلامی علم مدیریت، پیش از این تلاشهایی در جهت فراهم آمدن مجموعه‌ای از صفات و ویژگی‌های مدیران صورت گرفته اما بیش‌تر و پیش‌تر از آنکه متمرکز بر شاخصه‌های مدیران گردد به صفات و آراستگی‌های اخلاقی مردان راستین پرداخته است که این موضوع چندان که برای مدیران کارآمد است، دیگران را نیز به جهت یافتن آموزه‌های اخلاقی، راهنما خواهد بود.

از سوی دیگر، در قرآن کریم بارها صفات و حالات پیامبران الهی به ویژه رسول مکرم اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله کسه مدیران و رهبران جوامع انسانی بوده‌اند، مطرح گردیده و در بسیاری از موارد ضمن بیان حوادث و وقایع آن زمان، روش خاص ایشان در امر مدیریت و هدایت، مورد توجه قرار گرفته است. همچنین دوران مدیریت و رهبری امام علی علیه‌السلام به جهت تبلور عینی حکومت اسلامی، رهیافت‌های فراوانی در حوزه مسائل مدیریتی در رویکرد اسلامی آن دارد.

از این رو می‌توان با نگاهی دقیق‌تر به آیات و روایات و الگوهای رفتاری امامان معصوم علیهم‌السلام این ویژگی‌ها را شناسایی نمود و ضمن تلفیق این سنخ دانش با علوم موجود، به کارگیری آن‌ها در عرصه زندگی امروز بشر را با رویکردی جدی‌تر پیگیری کرد، اگر چه در بعضی از موارد روش‌های تازه‌ای ارائه شده که ممکن است در چارچوب‌های فعلی علم مدیریت نگنجد و شاید بتواند پارادایم جدیدی در این حوزه از گزاره‌های علمی ایجاد نماید.

مجموعه حاضر، مبتنی بر فهم ویژگی‌ها و صفات رهبران جوامع بشری (انبیا و امامان و منصوبان ایشان) ضمن ملاحظه آیات و روایات اسلامی، تلاش می‌کند تدوینی هر چند مقدماتی از سجایا و شاخصه‌های «مدیر» در نظام اسلامی فراهم آورد.

در این راه مجموعه تفسیر نور، اثر جناب حجت الاسلام قرائتی زمینه آغاز این تلاش بوده و در ادامه، سیره عملی و مدیریتی احصاء شده از کتب روایی و مجموعه‌های مشابه بر آن افزوده شده است.

همچنین بیان سپاس از همراهی مؤثر ارجمندان و گرانمایگانی چون آقای دکتر مصباح الهدی باقری و آقای فاضل نظری که با بیان نقطه نظرات و دیدگاه‌های ارزشمند خود به شکل‌گیری این مجموعه سمت و سو داده‌اند، ضروری می‌نماید.

امید که این مجموعه آغازی برای توجه به مقوله ویژگی‌ها و صفات لازم برای انتخاب مدیران در حکومت اسلامی باشد و از این رهگذر، افزایش کارآیی و اثربخشی دستگاه‌های نظام اسلامی را در پی داشته باشد.

■ منابع و مآخذ ■

- قرآن کریم، ترجمه ابوالفضل بهرام پور، نشر سبحان.
- نهج البلاغه، محمد دشتی، موسسه انتشارات مشهور.
- مفاتیح الجنان، مرحوم شیخ عباس قمی، نشر آفاق فردا.
- صحیفه سجادیه، سید علی نقی فیض الاسلام، انتشارات فقیه.
- قانون اساسی جمهوری اسلامی.
- الوانی، سید مهدی، تصمیم گیری و تعیین خط مشی دولتی، انتشارات سمت، تهران، ج ۱۱، ۱۳۸۵.
- الوانی، سید مهدی، مدیریت عمومی، نشر فی، تهران، ج ۲۹، ۱۳۸۶.
- الوانی، سید مهدی، بهرامی، حمید رضا، نقش آمادگی کارکنان در تحقق مدیریت مشارکتی، فصلنامه تازه های مدیریت، شماره ۱۹، اردیبهشت ۱۳۷۶.
- تقوی دامغانی، سید رضا، نگرشی بر مدیریت اسلامی، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، تهران، ۱۳۶۸.
- جر، خلیل، المعجم العربی الحديث، سید حمید طبیبیان، امیرکبیر، تهران، ۱۳۶۳.
- جعفری، عابد، کیمیایی، علیرضا، فرهنگ جامع مدیریت، انتشارات ثامن الحجج، تهران، ۱۳۸۵.
- جعفریان، رسول، حیات فکری و سیاسی امامان شیعه علیهم السلام، انتشارات انصاریان، قم، چاپ ششم، ۱۳۸۱.
- حسین زاده، محمد علی، مدیران و اخلاق اسلامی، بوستان کتاب، قم، ۱۳۸۶.
- خدمتی، ابوطالب، شفیعی، عباس، مدیریت علوی، پژوهشکده حوزه و دانشگاه، قم، ۱۳۸۱.
- خزعلی، ابوالقاسم، اصول چهارگانه حکومت از دیدگاه نهج البلاغه، فصلنامه پژوهشی نهج البلاغه، شماره ۵۰۴، تابستان و پاییز ۱۳۸۱.
- دلشاد تهرانی، مصطفی، خلاصه سیره نبوی؛ دفتر سوم: سیره مدیریتی، انتشارات دریا، تهران، ۱۳۸۵.
- رایینز، استیفن پی، سنزو، دیوید ای دی، مبانی مدیریت، سید محمد اعرابی و دیگران، دفتر پژوهش های فرهنگی، تهران، ج سوم، ۱۳۸۴.
- رایینز، استیفن پی، مبانی رفتار سازمانی، فرزاد امیدواران و دیگران، مهربان نشر، تهران، ۱۳۸۵.
- رضاییان، علی، مبانی سازمان و مدیریت، انتشارات سمت، تهران، ج ۱، ۱۳۷۹.
- رضاییان، علی، اصول مدیریت، انتشارات سمت، تهران، ج ۶، ۱۳۷۴.
- زارعی متین، حسن، خلاقیت و نوآوری، فصلنامه دانش مدیریت، انتشارات دانشکده علوم اداری و مدیریت بازرگانی دانشگاه تهران، شماره ۲۴، ۱۳۷۳.
- روشنی، سکینه، اصول و مبانی مدیریت اسلامی و الگوهای آن، مهربان نشر، تهران، ۱۳۸۵.
- ساعتچی، محمود، خلاقیت و نوآوری برای حل مشکلات، فصلنامه مطالعات مدیریت، انتشارات دانشکده حسابداری و مدیریت دانشگاه علامه طباطبائی، شماره ۶، ۱۳۷۱.
- شهرآرای، مهرانز، مدنی پور، رضا، سازمان خلاق و نوآور، فصلنامه دانش مدیریت، انتشارات دانشکده علوم اداری و مدیریت بازرگانی دانشگاه تهران، شماره ۳۳ و ۳۴، ۱۳۷۵.
- طلائیان، فاطمه، مؤمنی، مصطفی، درآمدی بر حق مالکیت زنان، کعبه دل، قم، ۱۳۸۶.

- عاملی، سید جعفر مرتضی، سیرت جاودان، محمد سپهری، ج ۲، سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ج ۳، ۱۳۸۵.
- عاملی، سید جعفر مرتضی، امام علی (ع) و خوارج، محمد سپهری، سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ج ۲، ۱۳۸۵.
- عطاران طوسی، علی اصغر، نقش و حقوق کارکنان در سازمان‌ها از دیدگاه امام علی علیه‌السلام، بوستان کتاب، قم، ج دوم، ۱۳۸۵.
- قرائتی، محسن، تفسیر نور، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ج ۱۱-۱، تهران، ج دهم، ۱۳۸۳.
- قرائتی، محسن، تفسیر نور، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ج ۱۲، تهران، ۱۳۸۵.
- قرائتی، محسن، ۳۰۰ اصل در مدیریت اسلامی، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، تهران، ۱۳۸۴.
- قریانی، زین‌العابدین، عوامل هم‌کاری و اعتماد بین مردم و حکومت، فصلنامه پژوهشی نهج‌البلاغه، شماره ۵ و ۴، تابستان و پاییز ۱۳۸۱.
- قمی، شیخ عباس، منتهی الآمال، ج ۱، انتشارات هجرت، ۱۳۷۹.
- محمدی ری‌شهری، محمد، میزان‌الحکمه؛ با ترجمه فارسی، حمید رضا شیخی، دارالحديث، قم، ۱۳۸۳.
- محمدی ری‌شهری، محمد، موسوعه الامام علی بن ابی‌طالب علیه‌السلام، ج ۴، دارالحديث، قم، ۱۴۲۱ هـ.ق.
- مرکز مطالعات و پژوهش‌های اداری سازمان امور اداری و استخدامی کشور، مدیریت اسلامی؛ تعریف مدیریت و شرایط و اوصاف مدیر، سازمان امور اداری و استخدامی کشور، تهران، ج ۲، ۱۳۶۴.
- مشایخ فریدنی، محمدحسین، آیین حکومت دارای از دیدگاه علی علیه‌السلام، فصلنامه پژوهشی نهج‌البلاغه، شماره ۳ و ۲، زمستان ۱۳۸۰ و بهار ۱۳۸۱.
- مصباح، محمدتقی، آموزش عقاید، ج ۳، سازمان تبلیغات اسلامی، تهران، ۱۳۶۹.
- مطهری، مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام، صدرا، تهران، ج ۲۷، ۱۳۷۸.
- مطهری، مرتضی، تکامل اجتماعی انسان، صدرا، تهران، ۱۳۶۳.
- مطهری، مرتضی، بیست گفتار، صدرا، تهران، ج ۱۷، ۱۳۸۰.
- مطهری، مرتضی، عدل الهی، صدرا، تهران، ج ۱۶، ۱۳۸۰.
- نژاد ایرانی، فرهاد، عوامل مؤثر در ایجاد زمینه مشارکت کارکنان در سازمان‌ها، مجله کارمند، انتشارات سازمان امور اداری و استخدامی کشور، شماره ۹، آبان‌ماه ۱۳۷۶.
- نقی‌پورفر، ولی‌الله، اصول مدیریت اسلامی و الگوهای آن، مرکز آموزش مدیریت دولتی، ج ۵، ۱۳۷۹.
- هج، ماری جو، تئوری سازمان، حسن دانایی‌فرد، نشر ابتکار، تهران، ج ۲، ۱۳۸۶.
- یعقوبی، حمید، روش‌های افزایش اعتماد به نفس، نشریه مشاوره و بهداشت دانشگاه شاهد، آذرماه ۱۳۸۶، شماره ۱۲.
- نرم افزار جامع الاحادیث نور، نسخه ۲/۵، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، قم، ۱۳۸۶. (روایات و احادیثی که از کتب روایی همچون وسائل‌الشیعه، بحارالانوار، اصول کافی، غررالحکم، اسدالغابه، کشف الغمه، المناقب، دعائم الاسلام و... نقل شده، از این منبع استخراج گردیده است.)

The Characteristics of Managers

A Guide to Selection of Managers
Based on Islamic Approach

Mostafa Momeni

9 789642 844005

انتشارات عرش پژوه